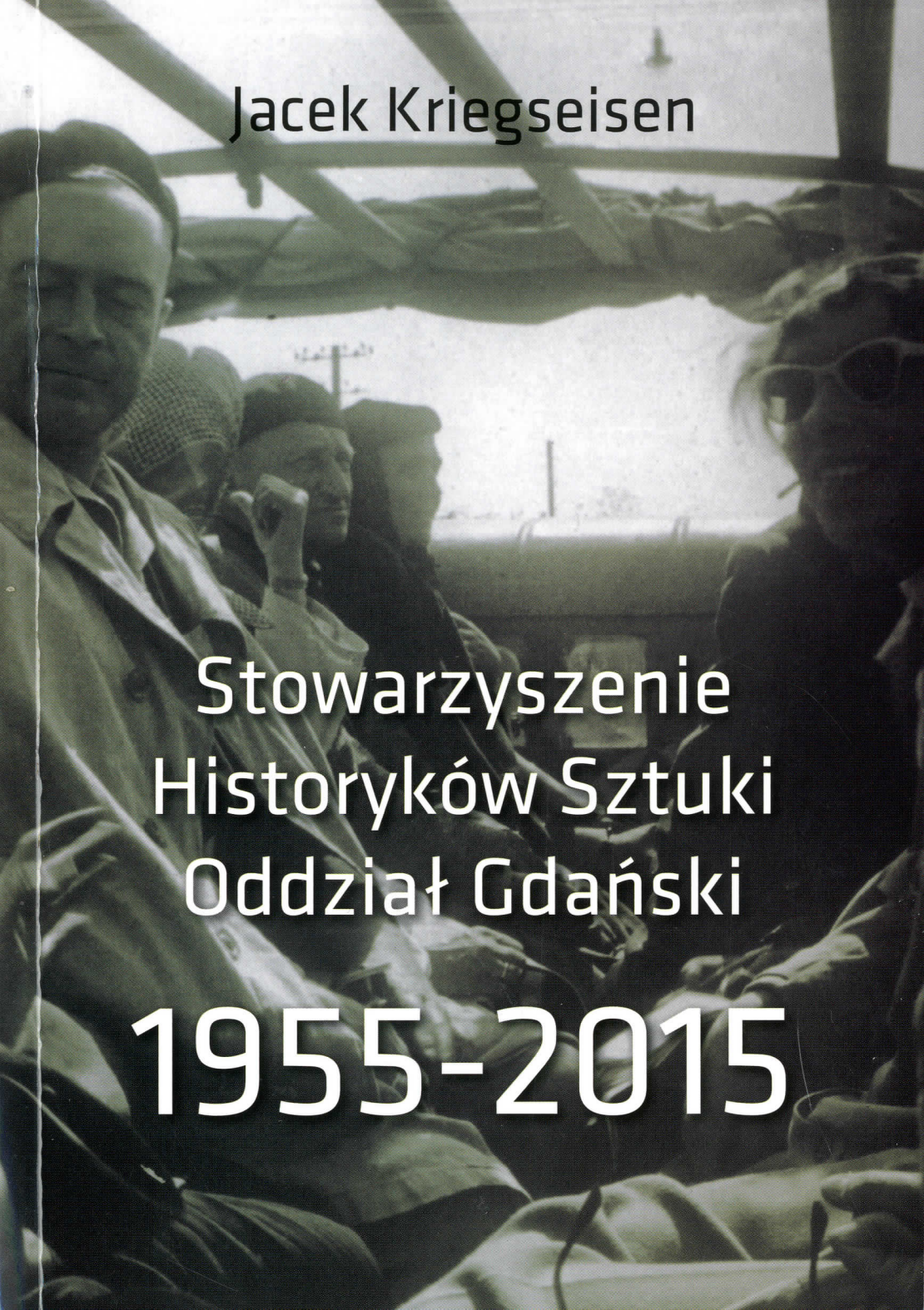

Jacek Kriegseisen

Stowarzyszenie
Historyków Sztuki
Oddział Gdański
1955-2015

Chcąc uczcić 80. rocznicę powstania Stowarzyszenia Historyków Sztuki i upamiętnić 60. rocznicę powołania Oddziału Gdańskiego, oddajemy do rąk czytelników publikację, prezentującą historię Oddziału Gdańskiego SHS. Staraliśmy się jak najpełniej udokumentować listę członków oraz składy kolejnych Zarządów naszego Oddziału na przestrzeni kilkudziesięciu lat jego działalności.

Publikujemy zdjęcia, wycinki prasowe, wspominamy organizowane sesje, konkursy, wyjazdy naukowe, wydane książki i indywidualne osiągnięcia naszych członków. W historii Oddziału ważną rolę odegrały wystawy i konferencje. Chociaż nie zawsze organizowane były przez nasz Oddział, to jego członkowie aktywnie w nich uczestniczyli. Dla środowiska historyków sztuki i konserwatorów ważny był udział naszych reprezentantów w wielu działaniach interwencyjnych oraz w wystąpieniach, których celem była walka o zachowanie wyjątkowych walorów historyczno-artystycznych Gdańska i innych miast województwa pomorskiego.

Istotny wkład wniósł Oddział Gdański SHS w powołanie i ustanowienie Nagrody im. Profesora Jerzego Stankiewicza. Udział naszego Oddziału w corocznych pracach kapituły sprzyja integracji środowiska konserwatorów i historyków sztuki, ale

też podnosi prestiż jego działalności na polu badań, publikacji, prezentacji i promocji dziedzictwa architektonicznego naszego regionu.

Integracja nie tylko środowiska historyków sztuki, lecz również osób związanych zawodowo lub społecznie z badaniami nad sztuką, zabytkami, ich ochroną i popularyzacją, od momentu powstania zawsze była ważnym celem działalności Oddziału Gdańskiego SHS. Mamy nadzieję, że przygotowana przez nas publikacja przyczyni się do realizacji tego zamierzenia.

Zarząd Oddziału Gdańskiego
Stowarzyszenia Historyków Sztuki

W listopadzie 2015 roku minie 60 lat od chwili powołania do życia Oddziału Gdańskiego Stowarzyszenia Historyków Sztuki. Bez wątpienia dla czynnych w Gdańsku historyków sztuki, muzealników i konserwatorów fakt ten miał znaczenie przełomowe. W mieście o tak wielkim znaczeniu dla historii i kultury polskiej, tak ciężko doświadczonym w ostatnich dniach II wojny światowej, był bowiem wyrazem konsolidacji młodego gdańskiego środowiska osób zawodowo zajmujących się różnymi aspektami sztuki i ochrony zabytków. Inicjatywy i działania podjęte w tym czasie i w latach następnych, dotyczące kolekcjonerstwa, wystawiennictwa i popularyzacji przede wszystkim sztuki dawnej, a także podniesienia z ruin śródmieścia Gdańska, na dłuższy czas zdominowały działalność Stowarzyszenia.

Zamiarem autora było przedstawienie historii Oddziału Gdańskiego Stowarzyszenia Historyków Sztuki – najstarszej i obecnie największej organizacji zrzeszającej głównie historyków sztuki. Bazę źródłową stanowiły materiały zgromadzone w archiwum Oddziału Gdańskiego SHS, które niestety mają przede wszystkim charakter administracyjny i finansowy. Zawierają najczęściej suche fakty i liczby, dające niewiele „soczystej” wiedzy o działalności Stowarzyszenia. Na dodatek nie zawsze zachowały się kompletne protokoły posiedzeń i sprawozdania.

Jednak mimo wskazanych braków archiwum Oddziału jest świetnym materiałem dla pokazania podstaw działalności organizacji o charakterze kulturalnym. Z powodów wspomnianych trudności szczególnie cenne dla odtworzenia pierwszych lat działalności Stowarzyszenia stały się artykuły prasowe, które, w połączeniu z materiałami archiwalnymi, rzuciły więcej światła na merytoryczną działalność Stowarzyszenia.

Autor jest winien podziękowania wszystkim osobom, które przy pisaniu niniejszego szkicu „podzieliły się pamięcią” i posiadanymi materiałami.

Szczególne podziękowania zechcą przyjąć wieloletnie członkinie Oddziału Gdańskiego Stowarzyszenia Historyków Sztuki – Jadwiga Banaszkiewicz, która była uprzejma podzielić się swoimi wspomnieniami i posiadanymi fotografiami, oraz Teresa Sierant, która przekazała do wykorzystania fotografie z wczesnych lat istnienia Oddziału, a także Danuta Semeniuk z Zarządu Głównego Stowarzyszenia Historyków Sztuki, która na podstawie prowadzonej przez siebie Kroniki Stowarzyszenia Historyków Sztuki¹, skorygowała i uzupełniła wiele informacji.

Podziękowania zechcą przyjąć: dr Ewa Barylewska-Szymańska, Ludmiła Lebedzińska, dr Zofia Maciakowska, Maria Rucińska, Krystyna Sarnowska-Jackowska, Iwona Ziętkiewicz i Teresa Peplińska, która udostępniła zbiór archiwalny i łaskawie wyszukała poszczególne teczki, oraz dr hab. Aleksander Piwek i Wojciech Szymański.

¹ *Kronika* miała się ukazać w 1984 roku, w 50. rocznicę powstania SHS, jednak nigdy do tego nie doszło, por. *Rocznica SHS*, „Biuletyn Historii Sztuki”, XLII, 1985, 1–2, s. 193.

Zarządowi Oddziału Gdańskiego Stowarzyszenia Historyków Sztuki – Małgorzacie Buchholz-Todoroskiej, Alicji Harackiewicz, Janowi Leszczyłowskiemu i Maciejowi Rydlowi, dziękuję za uważną lekturę tekstu i uwagi, które pozwoliły uczynić go pełniejszym.

Gdańsk, w październiku 2014 roku.